

בוחרים באהבה, בוחרים במסורת, לא בוחרים במונופול של הרבנות

ההיבטים המשפטיים של טקס החופה הרפורמי, שטר ההצהרה וההתחייבות של בני הזוג ותעודת החופה והזוגיות.

פרק א': מצב העניינים המשפטי ביחס לנישואין שלא באמצעות הממסד הרבני

ההחלטה של בני זוג להינשא היא בראש ובראשונה החלטה רגשית וערכית, המבטאת את אהבתם זה לזה ואת שאיפתם לחיות חיי זוגיות ומשפחה. עם זאת, להחלטה זאת השלכות ציבוריות ומשפטיות חשובות, הבאות לידי ביטוי במהלך החיים המשותפים, ולא פחות מכך גם בעת פירוקו של הקשר הזוגי. עובדה זו נכונה ביתר שאת במדינת ישראל בה דיני המעמד האישי ודיני המשפחה מעניקים מונופול לממסד הדתי האורתודוכסי בתחום הנישואין והגירושין. מציאות זו מציבה בפני זוגות שאינם מעוניינים להינשא באמצעות ממסד זה מספר הכרעות חשובות. מסמך זה מציג תמונה כללית של החלטות אלו והשלכותיהן.

! נציין כי מסמך זה אינו בגדר ייעוץ משפטי ממצה, ומטרתו להציג סקירה עקרונית בלבד. זוגות הנישאים באמצעות התנועה הרפורמית מוזמנים, כחלק מחבילת הנישואין, להסתייע בלשכות המשפטיות של התנועה ולהיוועץ בעורכות הדין הפועלות במסגרתן.

מה חשוב לדעת ?

- זוג שאינו מעוניין להינשא באמצעות הממסד הרבני האורתודוכסי יכול לעגן את מעמדו כזוג נשוי באמצעות נישואים במדינה זרה או לנהל את חיי הזוגיות והמשפחה כידועים בציבור.
- ידועים בציבור נהנים מהרוב המכריע של זכויות וחובות הניתנות לזוג נשוי. הבדלים מסוימים קיימים בחישובי המסים, בתהליכי הסדרת המעמד של בן זוג זר, באפשרות לאימוץ תינוק בישראל וברמת הוכחה גבוהה יותר הנדרשת להחלת שיתוף בנכסים.
- יתרון מרכזי בנישואין במדינה זרה וברישום הנישואין – העדר צורך להוכיח את הסטאטוס המשפטי בכל מקרה של מימוש זכויות. החיסרון המרכזי – הידיעות בבית הדין הרבני במקרה של פרידה וגירושין.
- יתרון מרכזי בחיים כידועים בציבור – העדר צורך בפניה לבית הדין הרבני במקרה של פרידה. חסרון מרכזי – הצורך בהוכחה של טיב הקשר הזוגי בכל מקרה של מימוש זכויות.
- חתימת הסכם ממון (במקרה של זוגות שנרשמים כנשואים) או הסכם לחיים משותפים (במקרה של ידועים בציבור) היא צעד מומלץ, המאפשר למתן את החסרונות הקיימים בכל אחת מהבחירות.
- בני זוג הנישאים במסגרת התנועה הרפורמית בישראל חותמים על הצהרה הדדית זה מול זה ולמול התנועה ומועצת הרבנים המתקדמים. בהצהרה זו מודיעים בני הזוג על כוונתם לנהל חיי זוגיות ומשפחה, על רצונם שלא להקנות לקשר מעמד של נישואין על פי חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (כדי לצמצם את מגע עם בית הדין, במידה ויתקיים), ועל התחייבותם להסדיר שטר פרידה למול בית הדין של מועצת הרבנים המתקדמים במקרה של פרידה.
- בני זוג המעוניינים בכך יוכלו לקבל אחרי טקס החופה תעודת זוגיות ועריכת חופה מטעם התנועה. תעודה זו, הרלוונטית בעיקר לזוגות ידועים בציבור, יכולה לשמש כראיה לרצונם והחלטתם של בני הזוג לחיות חיי זוגיות ומשפחה במגעם למול רשויות שלטון וציבור.

המונופול של הממסד הרבני בישראל

החוק במדינת ישראל מעניק סמכות בלעדית לבתי הדין של העדות הדתיות בישראל בענייני נישואין וגירושין לבני זוג המשתייכים לעדתם. מכוח חוק זה נישואין וגירושין של בני זוג יהודים נערכים במדינת ישראל על פי הדין ההלכתי והדיון בעניינים נתון בסמכותם הבלעדית של בתי הדין הרבניים. מצב זה, שאין לו כיום אחר בעולם הדמוקרטי, מוביל לפגיעה חמורה בזכות לנישואין ולחיי המשפחה, בזכות לשוויון ובחופש הדת של אזרחי ישראל בדגש על בני זוג פסולי חיתון מן הבחינה ההלכתית, ישראלים חסרי סיווג דתי (ובתוכם מאות אלפי עולים), ישראלים הרשומים כיהודים במרשם האוכלוסין אך יהדותם אינה מוכרת על ידי הממסד הרבני ובני זוג ישראלים שאינם מעוניינים להינשא באמצעות ממסד זה. בנוסף מגלם מצב משפטי זה פגיעה חמורה בזכות של ציבור הנשים בישראל לשוויון מגדרי. נוכח המצב הזה, פיתחו בתי המשפט בישראל, ובעקבותיהם גם הכנסת, פתרונות חליפיים בדמות ההכרה בתוקף הנישואין של בני זוג ישראלים הנערכים במדינה זרה ובהרחבה משמעותית של מוסד "הידועים בציבור". פתרונות אלו הם פתרונות חלקיים בלבד, אולם כיום הם הבסיס המשפטי לניהול חיי נישואין שאינם מיוסדים באמצעות הממסד הרבני הממלכתי בישראל.

נישואים אזרחיים במדינה זרה

בדומה למדינות רבות בעולם, מכירה מדינת ישראל, הלכה למעשה, בתוקף של נישואין שנערכו במדינה זרה, גם אם בני הזוג הם אזרחי ותושבי ישראל. בפסיקת בתי המשפט לא קיימת הכרעה ברורה בעניין תוקף הנישואין במדינה זרה של בני זוג שמבחינה עקרונית אינם יכולים להינשא בישראל (לדוגמה בן זוג יהודי ובן זוג חסר דת), אולם בפועל, ומזה שנים רבות, ישנה הכרה בפועל גם בנישואין במצב זה. ההכרה מתבטאת בראש וראשונה ביכולת לשנות את הרישום של המעמד האישי במרשם האוכלוסין, וכמובן – גם בכל הזכויות והחובות המוקנות לזוג נשוי על פי דיני מדינת ישראל. בניגוד לאפשרות המעשית והנגישה של נישואין במדינה זרה, קיים קושי משמעותי מאד בקיום הליך גירושין מחוץ לישראל, כאשר בני הזוג המתגרשים הם אזרחים ותושבים ישראלים. ענין זה נובע מהעבודה שהרוב המכריע של מדינות העולם אינן מוכנות לערוך הליך גירושין לבני זוג שאינם אזרחי ותושבי המדינה (גם אם הן מוכנות לקיים בעבורם הליך נישואין). המשמעות המעשית של מצב עניינים זה הוא שזוג של יהודים הרשום ברשם האוכלוסין כנשוי חייב להתיר את נישואיו בבית הדין הרבני, גם אם נישואיו נעשו במדינה זרה (בין אם ערך בצדס טקס חופה לא אורתודוקסי ובין אם לאו). להסדרת המעמד הזוגי בהליך נישואין במדינה זרה שני יתרונות מרכזיים. הראשון – קבלת כל הזכויות הניתנות לזוגות נשואים מצד רשויות השלטון. השני – קשור בעובדה שנישואין הם סטאטוס משפטי, שעומד בתוקפו עד שהוא מבוטל באופן רשמי בהליך של גירושין, מבלי קשר לאיכותם של חיי הזוגיות והמשפחה ולמאפייניהם (זאת בניגוד למוסד ה"ידועים בציבור" כפי שיוצג בהמשך). עובדה זו מקלה על הבהירות המשפטית והציבורית של הקשר בין בני הזוג, במיוחד ברגעים של קושי ומשבר (כדוגמת גירושין או איבוד כשירות משפטית של אחד מבני הזוג). במציאות המשפטית הנוכחית, החיסרון המרכזי של הנישואין במדינה זרה ורישומם במרשם האוכלוסין הוא הצורך בהידיינות בבית הדין הרבני במקרה של פירוק הקשר ופרידה.

הליכי הפרידה במקרה של נישואין במדינה זרה ורישום הנישואין במדינת ישראל

ככתוב, כל עוד מרכז החיים של בני זוג יהודים-ישראלים הרשומים כנישואים זה לזה נמצא בישראל, התרת קשר הנישואין שלהם יכולה להתבצע רק באמצעות פניה לבית דין רבני. כאשר זוג שנשא בנישואים אזרחיים במדינה זרה מתייצב בבית דין רבני לשם גירושין עומדות בפניו בית הדין שלוש אפשרויות. הראשונה – להתייחס לזוג כמי שנישאו כדת משה וישראל ולחייב אותו ב"גט רגיל" לכל דבר. השנייה – לדרוש "גט לחומרא", מתוך התייחסות לקשר הזוגי כספק נישואין. השלישית – לקבוע כי בני הזוג פנויים מבחינת דין תורה ולפיכך אין צורך במתן גט הלכתי, ואולם מתוקף תפקידם האזרחי כערכאה שיפוטית להתיר את קשר הנישואין. במקרה זה בודק בית הדין שאין אפשרות של ממש להשבת החיים המשפחתיים למסלולם התקין. במידה ובית הדין בחר באפשרות זו – הדיון בנושאי רכוש, משמורת ילדים ועניינים קשורים אחרים ידון בבית משפט לענייני משפחה.

במידה ובית הדין בוחר באפשרות הראשונה או השנייה ומבקש לסדר גט רגיל או לחומרא, עולה האפשרות שעל פי בקשת אחד מבני הזוג בית הדין יבקש לדון גם בעניינים קשורים כדוגמת רכוש ומשמורת ילדים. ענין זה תלוי, בין השאר, בשאלה

האם הוגשה קודם לכן תביעה בנושאים אלו בבית המשפט לענייני משפחה. במסגרת הסכם ממון יכולים בני הזוג לצמצם את ההיתכנות של אפשרות זו על ידי קביעה מראש כי נושאים אלו לא יכרכו בהליך בבית הדין הרבני ובמידת הצורך הם יתבררו בהליך גישור או בפני בית המשפט לענייני משפחה. התחייבות דומה של בני הזוג נכללת גם בכתב ההתחייבות למול התנועה הרפורמית שיוצג בפרק הבא.

ידועים בציבור

ה"מוסד" המשפטי של "הידועים בציבור" נוצר לטובת בני זוג המנהלים אורח חיים זוגי ומשפחתי, תוך שותפות כלכלית ומעשית אך אינם נושאים זה לזה (אם מבחירה ואם מכורח). מעמד הידועים בציבור פותח במרוצת השנים בפסיקת בית המשפט ובחוקים שונים של הכנסת, שקבעו בעבור ידועים בציבור זכויות וחובות שווים לאלו של בני זוג נושאים. עם זאת החוק הישראלי אינו קובע רשימת קריטריונים ברורה להכרה בידועים בציבור והללו פותחו על ידי בתי המשפט במרוצת השנים. בין הקריטריונים המרכזיים: ניהול משק בית משותף, קיום כלכלי המושתת על שיתוף במאמצים ובאמצעים, קיום קשר אינטימי, כוונה לקיום הקשר למשך זמן משמעותי וכדומה. כיום נהנים בני זוג ידועים בציבור מהרוב המכריע של הזכויות והחובות המוקנים לזוג נשוי. ההבדלים הבולטים כיום הם העדר אפשרות לאימוץ תינוק בישראל (להבדיל מאימוץ חו"ל), אופני הסדרת מעמדו של בן זוג זר, הבדלים קטנים בחישובי מסים, נטל מוגבר בהוכחת הכוונה לשיתוף בנכסים במקרה של פירוד.

ההבדל הבולט ביותר בין נישואין לידועות בציבור טמון לא במצבת החובות והזכויות של בני הזוג, אלא בעובדה שקשר הנישואין מהווה סטאטוס משפטי שאינו קשור בהתנהלות בני הזוג במהלך הנישואין, ואילו ההכרה בבני זוג כידועים בציבור תלויה במאפייניו של הקשר הזוגי בכל רגע נתון. בני זוג הנישאים זה לזה יוותרו במעמד המשפטי כבני זוג נושאים עד שיתגרשו זה מזה. בני זוג ידועים בציבור יוכרו ככאלה רק ביחס לתקופה בה התקיימו באורח החיים המשותף של בני הזוג המאפיינים של קשר בין ידועים בציבור. במובן זה מוטל על בני זוג ידועים בציבור נטל מוגבר של הוכחת הקשר הזוגי בפני רשויות הציבור השונות. בהקשר זה חשוב להדגיש כי גם חתימה של הסכם לחיים משותפים בין בני הזוג אינו מקנה הכרה אפרוירית ומוחלטת במעמדם כידועים בציבור. הסכם מסוג זה יכול להוות ראיה חזקה לכוונתם של בני הזוג לחיות כידועים בציבור ולהסדיר סוגיות כלכליות חשובות, כדוגמת השיתוף בנכסים שונים, אך אינו מייצר את הבחינה של איכות הקשר ומאפייניו בשעה בה נדרשת ההכרה המשפטית בבני הזוג כידועים בציבור.

היתרון המרכזי הטמון במעמד של ידועים בציבור, על פני מעמד של בני זוג נושאים, הוא העובדה שבמקרה של פירוד ופירוק הקשר הזוגי אין הכרח לפנות לבית הדין הרבני, ובהעדר סכסוך בין בני הזוג – גם לא לבית המשפט לענייני משפחה. החיסרון המרכזי קשור בעובדה שבניגוד לסטאטוס של נישואין, בני זוג ידועים בציבור נדרשים להוכיח את מאפייני הקשר הזוגי בכל עת של דיון בזכויותיהם ובחובותיהם.

הליכי הפרידה במקרה של חיים כידועים בציבור

ברמת העיקרון, בני זוג ידועים בציבור אינם נדרשים לכל הליך משפטי על מנת להתיר את הקשר הזוגי והם נחשבים כפנויים מבלי לנקוט בכל צעד פרוצדורלי. עם זאת, מכוח החיים המשותפים, נולדות סוגיות רבות היכולות או ראויות להתברר בפני ערכאות משפטיות כדומת ענייני רכוש וממון, משמורות ילדים, הסדרי ראייה וכו'. עניינים אלו יכולים להתברר בין בני הזוג באמצעות הליכי גישור ופישור וחלקם (ענייני רכוש וממון) יכולים להיות מעוגנים בהסכם שנחתם מראש בין הצדדים. במקרים בהם מתגלה סכסוך בין בני הזוג הוא יידון בפני בית משפט לענייני משפחה.

בהעדר הליך מחייב של התרת הקשר, נותנת התנועה הרפורמית את הדעת על התקנת שטר גט ופירוד לבני זוג שנישאו בטקס חופה וקידושין רפורמי, אך בחרו להיות כידועים בציבור. במקרה מסוג זה מתחייבים בני הזוג קודם חופתם להתייצב בפני בית הדין של מועצת הרבנים הרפורמים במקרה של פירוד ומסמיכים את בית הדין להסדיר שטר פירוד או גט במעמד צד אחד, אם בן הזוג השני אינו מעוניין להתייצב בפני בית הדין לאחר פירוק הקשר הזוגי. מטרת ההליך בפני בית הדין הרבני הרפורמי היא להבהיר את מצבם האישי של בני הזוג כפנויים ולאפשר את "סגירת המעגל" בעבור בני הזוג.

עריכת הסכם ממון או הסכם לחיים משותפים

עד כה כבר הוזכרה במסמך זה פעמים אחדות האפשרות של בני הזוג לחתום על הסכם ממון (במקרה של זוג המתכוון לעגן את מעמדו כזוג נשוי) או על הסכם לחיים משותפים (במקרה של זוג המתכוון להיות כדועים בציבור). האפשרות של בני זוג נשואים לחתום על הסכם ממון מעוגנת בחוק. במידה וההסכם נחתם טרם עריכת הנישואין, ניתן לאשר אותו על ידי חתימת נוטריון. במקרה וההסכם נחתם לאחר עריכת הנישואין יש לאשרו בבית משפט לענייני משפחה. האפשרות לחתימה על הסכם לחיים משותפים על ידי בני זוג ידועים בציבור אינו מעוגנת באופן ספציפי בחוק והיא נגזרת של הפסיקה הישראלית ושל דיני החוזים הכלליים. למרות שהדבר אינו מוגדר כאמור בחוק, ניתן ורצוי לאשר הסכם לחיים משותפים בבית המשפט לענייני משפחה או באמצעות נוטריון.

חשיבותם הרבה של הסכמים אלו נעוצה ביכולת של בני הזוג להסדיר במסגרתם סוגיות שונות הקשורות בנכסים של בני הזוג ובהתנהלותם הכספית. לא פחות חשובה היא האפשרות להגדיר במסגרת הסכמים אלו קווים מנחים למקרה של פרידה שהחשובים שבהם הם הפניה להליכי גישור ופישור בטרם פניה לערכאות משפטיות. כמו כן יכולים בני הזוג לכלול בהסכם התחייבות שלא לכוון בתביעת גירושין בבית הדין הרבני (באם נרשמו כזוג נשוי) נושאים כדוגמת ענייני רכוש וממון או התחייבות שלא לפנות כלל לבית דין רבני במקרה של חיים כבני זוג ידועים בציבור. בניגוד לענייני רכוש לא ניתן לכלול בהסכמים אלו התייחסויות מראש למעמדם של ילדי בני הזוג או להסדרי ראייה ומשמורת, ואלו יוכרעו על ידי הערכאה המשפטית על פי העיקרון המחייב של "טובת הילד".

החשיבות הרבה שמייחסת התנועה הרפורמית בישראל לעריכתם של הסכמי ממון והסכמים לחיים משותפים באה לידי ביטוי בהזמנת זוגות הנישואים באמצעות התנועה לערוך הסכם בעזרת הלשכות המשפטיות שלנו. עריכת ההסכם באמצעותן נעשית בעלות קטנה לאין שיעור מעלות עריכת ההסכם בעזרת עורך דין מן השוק הפרטי. כפי שיוצג בפרק הבא, חלק מהתחייבויות אלו כלולות בשטר ההתחייבות למול התנועה הרפורמית עליו יתבקשו בני הזוג לחתום קודם עריכת טקס החופה והקידושין על ידי אחד מרבני התנועה.

תעודת זוגיות ועריכת חופה

בשנים האחרונות מציעים ארגונים שונים הנפקה של "תעודת זוגיות" במסגרת החתימה על הסכם לחיים משותפים. תעודה זו, המופקת מטעם הארגון ולא מטעם רשות שלטונית, מהווה מעין ראייה שימושית לכוונתם של בני הזוג לחיות כידועים בציבור. לאחרונה קבע בית משפט לענייני משפחה כי קיומה של תעודה מסוג זה אכן מהווה ראייה משמעותית לקיומו של קשר ידועות בציבור. זוגות הנישואים באמצעות טקס חופה וקידושין של התנועה הרפורמית, מקבלים תעודה מסוג זה מטעם התנועה הרפורמית, לאחר חתימתם על כתב ההתחייבות, שיוצג בפרק הבא. כאמור, תעודה זו אינה מהווה תעודה רשמית של רשות ציבורית כל שהיא, אך היא מקלה על בני הזוג שערכו טקס חופה וקידושין באמצעות התנועה הרפורמית, ובחרו שלא לעגן את מעמדם כזוג נשוי, להוכיח את היותם ידועים בציבור בפני הרשויות, בהנחה שאין ראיות סותרות לקיומו של קשר זה.

ייעוץ משפטי לקראת החתונה ולאחריה במרכז הרפורמי לדת ומדינה

המרכז הרפורמי לדת ומדינה הוא הזרוע הציבורית והמשפטית של התנועה הרפורמית בישראל. המרכז מציע ייעוץ משפטי ללא עלות לזוגות הנישואים באמצעות התנועה הרפורמית, בכל הנוגע למעמד המשפטי, בין אם יינשאו במדינה זרה ובין אם יבחרו לחיות כידועים בציבור. בנוסף מציע המרכז לזוגות עריכה של הסכמים לחיים משותפים והסכמי ממון בעלות הנמוכה באופן משמעותי מהנהוג במשרדי עריכת דין פרטיים.

את הייעוץ המשפטי ללא עלות ניתן לקבל בשיחת טלפון או בפגישה במשרדי המרכז בירושלים ובתל אביב.

תל אביב: 03-6958218, דוא"ל: center@irac.org

ירושלים: 02-6203358, דוא"ל: irac@irac.org

פרק ב': תעודת חופה וזוגיות

בני זוג הנישאים באמצעות התנועה הרפורמית ומועצת הרבנים המתקדמים יקבלו לאחר טקס החופה והקידושין ולאחר החתימה על שטר ההצהרה וההתחייבות תעודת "חופה וזוגיות". התעודה תשלח לבני הזוג באמצעות מרכז טקסי מעגל החיים של התנועה הרפורמית.

התעודה מהווה אישור לקיומו של טקס החופה והקידושין ולהצהרתם של בני הזוג בפני נציג התנועה ומועצת הרבנים המתקדמים (הרב/ה המשיא/ה) כי הם מקיימים חיי זוגיות ומשפחה במסגרת משק בית משותף.

על פי הפסיקה של בתי המשפט לענייני משפחה תעודה זו מהווה ראיה לקיומו של קשר זוגי בעמידתם של בני זוג לפני רשויות ציבוריות. במובן זה מסייעת התעודה לבני זוג אשר בחרו במעמד המשפטי של ידועים בציבור (להבדיל מבני זוג שעגנו את מעמדם כזוג נשוי באמצעות רישום במרשם האוכלוסין) להוכיח מעמד זה.

איך מקבלים את התעודה?

זוג המעוניין לקבל את התעודה יפנה למרכז מעגל החיים של התנועה הרפורמית (ראו מטה) לאחר עריכת הטקס בטלפון או באמצעות הדואר האלקטרוני. לאחר שליחת עותק של שטר ההתחייבות (או במידה והזוג לא חתם עדין על השטר – לאחר חתימתו למול נציג/ת המרכז) תשלחנה לבני הזוג שתי תעודות באמצעות הדואר.

<p>נושאת תעודה זו נישאת/בן/בת הזוג בטקס חופה וקידושין רפורמי, לאחר חתימה עם בן/בת הזוג על הצהרה לפיה הם מנהלים חיי זוגיות ומשפחה, במסגרת משק בית משותף.</p> <p>התנועה הרפורמית יהדות מתקדמת בישראל • אין ריבוי לא יבוא את האבני • שר"ש ח"ז</p>	<p>מועצת הרבנים המתקדמים התנועה הרפורמית בישראל</p> <h3>תעודת חופה וזוגיות</h3> <p>שם: ישראל ישראלי ת.ז: 123456789 שם בן/בת הזוג: ישראלה ישראלי ת.ז: 123456789 תאריך החופה העברי והלועזי: יד' באלול תשע"ז 7.9.16</p>
<p>נושאת תעודה זו נישאת/בן/בת הזוג בטקס חופה וקידושין רפורמי, לאחר חתימה עם בן/בת הזוג על הצהרה לפיה הם מנהלים חיי זוגיות ומשפחה, במסגרת משק בית משותף.</p> <p>התנועה הרפורמית יהדות מתקדמת בישראל • אין ריבוי לא יבוא את האבני • שר"ש ח"ז</p>	<p>מועצת הרבנים המתקדמים התנועה הרפורמית בישראל</p> <h3>תעודת חופה וזוגיות</h3> <p>שם: ישראל ישראלי ת.ז: 123456789 שם בן/בת הזוג: ישראלה ישראלי ת.ז: 123456789 תאריך החופה העברי והלועזי: יד' באלול תשע"ז 7.9.16</p>

"לחיים" – מרכז טקסי מעגל החיים של התנועה הרפורמית

מרכז טקסי מעגל החיים של התנועה הרפורמית בישראל – "לחיים" – עומד לרשותכם לכל עניין שהוא הנוגע לחתונתכם וליתר טקסי מעגל החיים שלכם ושל משפחתכם. הנכם מוזמנים לפנות למרכז בכל מקרה של בעיה, קושי, משוב חיובי או תלונה לקראת חתונתכם ולאחריה.

פרטי הקשר עם המרכז:

טלפון: 02-6203642. דוא"ל: tekes@reform.org.il. פקס: 02-6203446.

במקרים דחופים ניתן לשלוח הודעת טקסט לטלפון נייד: 0547-791144.

פרק ג': שטר ההצהרה וההתחייבות של בני הזוג למול התנועה הרפורמית בישראל

לקראת טקס החופה והקידושין מתבקשים בני הזוג לחתום על שטר הצהרה והתחייבות משותף למול התנועה הרפורמית ומועצת הרבנים המתקדמים. להצהרה זו שתי מטרות מרכזיות:

א. הצהרה של הזוג על פרטיהם האישיים ועל כוונתם להקים בית משותף.

ב. הצהרה הנוגעת להתחייבויות הזוג זה כלפי זה וכלפי התנועה הרפורמית, במקרה של סיום החיים המשותפים ופירוק הקשר הזוגי.

להצהרה אין תוקף משפטי של הסכם ממון או הסכם לחיים משותפים (עליהם מומלץ לחתום בכל מקרה). עם זאת ההצהרה מהווה ראיה חזקה לרצונם של בני הזוג לקיים קשר זוגי בעל מעמד משפטי והתחייבות של בני הזוג להסדיר את פירוק הקשר במידה ויסיימו את חייהם המשותפים, בדרך שמבטיחה בהירות, הוגנות וכבוד הדדי.

בחלקה הראשון של ההצהרה מתחייבים בני הזוג לאמיתות פרטיהם האישיים ולהיותם פנויים, ומצהירים על כוונתם לערוך טקס חופה וקידושין באמצעות התנועה הרפורמית בישראל ורבניה, לנהל חיי זוגיות ומשפחה ולקיים משק בית משותף. על בסיס הצהרה זו תונפק לבני הזוג תעודת הזוגיות ועריכת טקס חופה מטעם התנועה הרפורמית.

בחלק השני מצהירים בני הזוג על הכרתם שאם יעגנו את מעמדם במדינת ישראל כזוג נשוי, באמצעות עריכת טקס נישואין במדינה זרה ורישום במרשם האוכלוסין, יהיה עליהם להסדיר גט בבית הדין הרבני הממלכתי במידה ויבקשו לסיים את חייהם המשותפים. בני הזוג מצהירים גם כי הם מודעים לכך שחתימה על הסכם ממון מאפשרת לצמצם את יכולתו של בית לדון בנושאים הכרוכים בהליך הפירוד מלבד הסדרת הגט הדתי.

החלק השלישי של ההצהרה מתייחס למצבים בהם בני הזוג בחרו שלא לעגן את מעמדם כזוג נשוי בישראל ולהיות כידועים בציבור. בחלק זה מתחייבים בני הזוג להתייצב בפני בית הדין של מועצת הרבנים המתקדמים לאחר שהחליטו לסיים את חייהם המשותפים ולהפרד. בני הזוג אף מסמיכים את בית הדין להסדיר גט במעמד צד אחד לאחר סיום החיים המשותפים אם אחד מבני הזוג אינו מעוניין להתייצב בפני בית הדין. מכיוון שלבית הדין שלנו אין כל סמכות (וטוב שכך) לכפות על בני הזוג להתייצב לפניו, כולל חלק זה בכתב ההתחייבות גם הצהרה שאם בני הזוג יסיימו את חייהם המשותפים, וחלפה שנה ממועד פירוק הבית המשותף, ושניהם או אחד מהם לא התייצב בפני בית הדין, יראו את הנישואים כבטלים. התחייבויות אלו של בני הזוג נועדו להבטיח שאם, חס וחלילה, הקשר הזוגי יסתיים הדבר יעשה באופן שיאפשר לבני הזוג לפתוח פרק חדש בחייהם. החלק השלישי, המתייחס כאמור למצב בו בני הזוג החליטו שלא להירשם כזוג נשוי, כולל גם הצהרה של בני הזוג שהם אינם מעוניינים להעניק סמכות כל שהיא לבית הדין הרבני הממלכתי לדון בעניינם.

בחלק הרביעי והאחרון של שטר ההצהרה, מצהירים בני הזוג על הכרתם שתעודת הזוגיות ועריכת טקס חופה שתונפק להם על ידי התנועה מהווה ראיה לכך שערכו טקס חופה וקידושין במסגרת התנועה, ולהחלטתם לנהל חיי זוגיות ומשפחה ולקיים משק בית משותף. תעודה זו אינה מהווה תעודה רשמית של המדינה או אחת מרשויותיה ויש לה כוח ראייתי בלבד.

ההחלטה להינשא ולהקים משפחה היא החלטה אישית וזוגית, רגשית ואינטימית בראש וראשונה. עם זאת המסורת היהודית מלמדת אותנו כי החלטה זו משקפת גם נטילת אחריות הדדית ויש לה השלכות ציבוריות ומשפטיות. התנועה הרפורמית מעודדת זוגות ישראלים להינשא בהתאם לצו מצפונם ושלא באמצעות הממסד הרבני הממלכתי. באותה נשימה (ולצערנו, בניגוד לחלק מהגורמים הנוספים הפועלים בשדה חשוב זה) אנו מאמינים שגם חתונה שלא באמצעות הממסד הרבני צריכה לבטא את אותה אחריות הדדית ואת השאיפה לבהירות בכל שלביו של הקשר. שטר ההצהרה וההתחייבות נועד להשיג מטרה זו, בדומה לשטר הכתובה העתיק ולמהלכים מסורתיים נוספים שבאו בצד טקס החופה והקידושין המרגש. רבני התנועה, מרכז אירועי מעגל החיים ולשכת הייעוץ המשפטי שלנו ישמחו לעמוד לרשותכם בכל שאלה.

מזל טוב !

"סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל"

שטר הצהרה והתחייבות

אנו הח"מ, _____, ת.ז. _____, ו- _____, ת.ז. _____, מצהירים ומתחייבים בזה כדלקמן:

קיום טקס חופה וקידושין במסגרת תנועה הרפורמית בישראל

1. אנו עושים שטר זה לקראת עריכת טקס חופה וקידושין במסגרת התנועה הרפורמית בישראל ובהנחיית רב/רבה חבר/ת מועצת הרבנים המתקדמים בישראל, ברוח המסורת של עם ישראל מדורות והשקפתו המתחדשת בימינו. טקס החופה והקידושין יערך בתאריך: _____, במקום: _____ ועל ידי הרב/ה: _____.
2. עריכת טקס החו"ק במסגרת התנועה הרפורמית בישראל מבטאת את מחויבותנו וכוונתנו לחיות יחד כזוג, באורח חיים משפחתי, לנהל משק בית משותף, ולשאת בכל הזכויות והחובות המשתמעות מכך על פי דיני מדינת ישראל.
3. אנו מצהירים כי שנינו בגירים, אזרחי או תושבי ישראל, רשומים או זכאים להיות רשומים במרשם האוכלוסין של מדינת ישראל כיהודים, ופנויים לבוא בקשר נישואין. בנוסף אנו מצהירים כי איננו נשואים לבן/בת זוג אחר על פי דיניה של מדינת ישראל או כל מדינה אחרת, וכי אם ערכנו בעבר טקס חופה וקידושין מכל סוג שהוא עם בני זוג אחרים, סיימנו חיינו המשותפים עם בני זוג אלו בהליך של הסדרת גט.

סיום החיים המשותפים לאחר רישומו כנשואים זה לזה במרשם האוכלוסין של מדינת ישראל

4. אנו מודעים לכך כי אם נבחר להינשא במדינה זרה, יהא עלינו להירשם כנשואים במרשם האוכלוסין של מדינת ישראל, ובמקרה ונרצה להתגרש זה מזה, נדרש לעשות זאת באמצעות פניה לבית הדין הרבני של מדינת ישראל.
5. אנו מצהירים כי בעריכת טקס חופה וקידושין במסגרת התנועה הרפורמית ובקיום טקס נישואין במדינה זרה, באם נערוך אותו, אנו מבקשים להימנע מלהעניק ליחסינו מעמד של נישואין על פי חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין) – התשי"ג 1953, ואנו מתחייבים שלא לכרוך בהליכים עתידיים של התרת נישואינו בפני בית הדין הרבני נושאים שאינם בסמכותו הבלעדית של בית הדין (כדוגמת ענייני רכוש ומשמורת ילדים).
6. אנו מודעים לכך שבמידה ונעגן את מעמדנו כזוג נשוי על פי חוקי מדינת ישראל, מומלץ לנו על ידי התנועה הרפורמית לחתום על הסכם ממון.

סיום החיים המשותפים בהעדר רישום במרשם האוכלוסין של מדינת ישראל

7. במקרה שלא נבחר להינשא במדינה זרה או לערוך טקס חו"ק נוסף באמצעות רשמי הנישואין המוכרים על ידי מדינת ישראל, אנחנו מצהירים כי ידוע לנו כי טקס החופה והקידושין שיערך לנו במסגרת התנועה הרפורמית בישראל אינו ניתן לרישום במרשם האוכלוסין, ואינו מקנה לבני הזוג מעמד של נשואים במדינת ישראל בעת הזו. במקרה זה יחולו ההוראות הבאות:

- א. מוסכם עלינו כי במקרה של סיום החיים המשותפים ולאור טקס החופה והקידושין שבכוונתנו לערוך, נפנה לבית הדין של מועצת הרבנים המתקדמים לצורך הסדרת גט, לא יאוחר מחלוף שישה חודשים מעת שסיימנו את חיינו המשותפים.
- ב. אנחנו מצהירים בזאת מראש כי לאחר פנייה של אחד מאתנו לבית הדין לצורך הסדרת גט, אי-התייצבות של בן הזוג השני בפני בית הדין, לאחר שנשלח אליו זימון באמצעות דואר רשום, תחשב כהסכמה מצדו להסדרת הגט על ידי בית הדין במעמד צד אחד, ולמינויו של בית הדין כשליח למסירת הגט לבן הזוג.
- ג. אנחנו מצהירים בזאת מראש כי קשר הנישואין ביננו יעמוד בתוקפו עד אשר נפסיק את חיינו המשותפים ותחלוף שנה ממועד פירוקו של משק הבית המשותף. חלפה שנה מיום הפסקת חיינו המשותפים, ולא פנינו לבית הדין של מועצת הרבנים המתקדמים להסדרת גט, למרות התחייבותנו המפורטת בסעיף א', יתבטלו נישואינו.
- ד. אנו מצהירים כי בעריכת טקס החופה והקידושין במסגרת התנועה הרפורמית איננו מעוניינים להעניק ליחסינו מעמד של נישואין בהתאם לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג-1953. בהתאם לכך אין אנו מעוניינים להעניק סמכות כל שהיא לבית דין הרבני של מדינת ישראל, במידה ונחליט על סיום חיינו המשותפים. אנחנו מתחייבים מראש שלא לפנות לערכאה הזו ולהידיין ביננו בכל העניינים הקשורים בהפסקת חיינו המשותפים באמצעות הליכי גישור ו/או באמצעות בית המשפט לענייני משפחה.
- ה. אנו מודעים לכך כי מומלץ שנחתום על הסכם חיים משותפים בפני עורך דין מוסמך, שישדיר את מערכת היחסים הכוללת ביננו, לרבות ענייני ממון ורכוש ויקבע כי במקרה של פרידה נפנה לגישור ו/או לבית המשפט לענייני משפחה.

תעודת זוגיות ועריכת טקס חופה וקידושין במסגרת התנועה הרפורמית

8. אנו מודעים לכך שתעודת הזוגיות שתונפק לנו על ידי התנועה הרפורמית בישראל מעידה על עריכת טקס חופה וקידושין במסגרת התנועה ועל הצהרתנו המשותפת בדבר הכוונה לנהל חיי זוגיות ולקיים משק בית משותף. הובהר לנו כי הנפקת התעודה תעשה לאחר העברת העתק הסכם זה לידי מרכז טקסי מעגל החיים של התנועה ולאחר עריכתו של טקס החופה והקידושין על ידי אחד מהרבנים החברים במועצת הרבנים המתקדמים בישראל.
9. אנו מודעים לכך שהלשכה המשפטית של התנועה הרפורמית בישראל מעניקה ייעוץ וליווי לזוגות הנישאים באמצעות התנועה, לרבות בעריכת הסכמי ממון והסכמים לחיים משותפים, וכי יש באפשרותנו לפנות למרכז טקסי מעגל החיים של התנועה לפני טקס החופה והקידושין או לאחריו בכל ענין הנוגע לטקס, לעורך/עורכת הטקס ולהתקשרות עם התנועה הרפורמית בישראל ומועצת הרבנים המתקדמים.
10. אנו חותמים על התחייבות זו מתוך מחויבות אישית וזוגית להקמת בית ומשפחה בישראל, המיוסדים על אדני האהבה והאחוה; השלום והרעות, ועל ערכים משותפים של שוויון, גילוי לב, נאמנות וכבוד הדדי.

ובאנו על החתום, בסימן טוב ובמזל טוב,

בן/בת הזוג

בן/בת הזוג

נציג/ת מועצת הרבנים המתקדמים בישראל
(הרב/הרבה או רכזת מרכז מעגל החיים)

תאריך: _____

